

personale”. Her får man under “Forestillinger i Århus” nok at vide, hvad der har været spillet i den jyske hovedstad, men ikke, hvad der nok kunne være interessant, hvor mange gange den enkelte forestilling har gået.

Af de tre grundlæggere af Den jyske Opera, Gerhard Schepele, Gustav Albeck og Holger Boland, lever i dag kun Schepele. I et bredt anlagt interview genopfrisker han endnu engang, hvordan det hele begyndte. Et skarpt modsætningsforhold til professor Søren Sørensen, bestyrelsesmedlem og formand i to perioder, skjules ikke, men kommenteres udførligt af Sørensen i en fodnote (s. 28). Det er sympatisk, at en sådan konflikt ikke tilsløres, som så ofte ved jubilæer. Litteraturprofessor Gustav Albeck, hvis lidenskab var opera, portrætteres med varme i en smuk artikel af journalisten Janne Lauritzen. Derimod må den tredje grundlægger, instruktør Holger Boland, nøjes med en kort omtale i det ene af de “portrætgallerier”, der beskriver udvalgte hovedpersoner. Men han er naturligvis direkte og indirekte til stede i flere af artiklerne og ikke mindst i de mange billeder fra hans talrige iscenesættelser. Det andet portrætgalleri består af udvalgte kunstnere, der i korte træk fortæller om Den jyske Operas betydning for deres karriere. Disse portrætter er strøet rundt på siderne og virker oplivende, ikke mindst på de nødvendige, men mere tørre artikler om operaens kriseår, hvor den blev omlagt til turnéteater (Lars Ole Bonde og Lars Møller Rasmussen), og om de sidste femogtyve års forestillinger, der kortlægges under opregning af deres medvirkende, instruktører, scenografer osv.

I tredje kapitel er der to meget interessante indlæg med komponisterne Karl Aage Rasmussen og Bent Lorentzen. Om operaens væsen siger Rasmussen med en herlig formulering, at trods alle urimeligheder, så “fortrolder musikken det absurde”. Lorentzen genoplever og kommenterer den kendte operademonstration under opførelsen af Svend S. Schultz’ *Bryllupsrejsen* i 1969. Også Jette Tikjøbs overvejelser over emnet “børn og opera” er yderst læseværdige.

Med dette jubilæumsskrift har Den succesrige jyske Opera på værdig vis markeret sit jubilæum.

Sten Høgel

Thomas Holme Hansen, Bo Marschner og Carl Chr. Møller (eds.): *Festskrift til Finn Mathiassen 1928 – 2. III – 1998*. Musikvidenskabeligt Institut, Aarhus Universitet 1998. xiv + 322 s., ill., noder, ISBN 87-980589-2-4, kr. 250.

Festskrift til Finn Mathiassen rummer alt det, et festskrift til en komponerende musikvidenskabelig professor bør indeholde: en gratulationsliste, en broget samling af artikler, musikalske hilsener, en bibliografi over festskriftmodtagerens publikationer og en fortegnelse over hans kompositioner.

De musikalske hyldester omfatter en *Canzone per oboe solo* af Tage Nielsen, en *Canon i F for Finn* af Thorkil Kjems samt Jens Bonderups klaverarrangement af Carl Niensens sang til tekst af B.S. Ingemann, *Tit er jeg glad*. Der er også blevet plads til en hidtil upubliceret komposition af Finn Mathiassen selv, *Epitafium. Tre recitationer* med tekst af Klaus Høeck (uropført af Musikstuderendes Kammerkor i 1993). Som korkomponist hyldestes han desuden med en artikel af Carsten Seyer-Hansen, der navnlig beskæftiger sig med tonaliteten i et udvalg af Finn Mathiassens satser fra 1960erne. Jørgen Michaelsen bringer sin lykønskning i form af to salmer, der er knyttet til den søndag, der ligger nærmest fødselsdagsdatoen. Om de så vil blive sat i musik af professoren i hans otium, det må tiden vise.

De 15 videnskabelige artikler er så vidt muligt anbragt kronologisk efter deres emne, men man kan notere sig, at Jens Peter Jacobsens bemærkninger til Coppini-samlingen – en samling, der har sin emnemæssige tyngde i årtierne omkring 1600 – trods sit bedagede emne berører helt nutidige forhold. Da Jacobsen nemlig i 1997 var ved at færdiggøre manuskriptet til en tekst-kritisk nyudgave af Aquilino Coppinis madrigalsamling fra 1607, blev han opmærksom på, at en nyoprettet kommission ved domkapitlet i Piazzena havde udgivelsen af samme madrigalsamling som sit første mål, og han besluttede derfor at gøre sin udgave, herunder samlingens latinske forord og det kritiske apparat, tilgængelig på Internettet. Coppini-samlingen, der rummer hele 11 madrigaler fra Monteverdis berømte og stærkt omdiskuterede 5. madrigalbog, har især interesse for Monteverdi-forskere, og den er nu at finde på det århusianske musikinstituts hjemmeside: www.bum.aau.dk/dk/musik/musjppj/home.htm. Noderne er skrevet i nodeskrivningsprogrammet Finale, men kan hentes ned fra nettet som pdf-

filer, så brugeren ikke behøver at have Finale for at læse dem.

En række af festskriftets artikler afspejler Finn Mathiassens forskningsindsats på det folkemusikalske område. Således undersøger Margareta Jersild toneforråd og skalatyper i svenske ballademelodier i et forsøg på at afgøre, om de nordiske folkesange besidder en egen skala, mens Svend Nielsen diskuterer, om folkevisemelodier af havfrue-modellen (f.eks. "Der vanker en ridder mellem grønne træer") kan føres tilbage til et eventuelt udspring i den spanske Folia-melodi. Hans analyse af et stort antal melodier af havfrue-modellen viser imidlertid, at ligheden med Folia begrænser sig til melodiens første formled, og at havfrue-modellen snarere synes at være en fællesskandinavisk musikalsk idé, der er benyttet i mindst 63 danske ballademelodier. Yderligere undersøgelse, omfattende bl.a. svensk melodistof, vil formentlig godtgøre, at modellen også er benyttet som grundlag for skæmte- og efterklangsviser.

Kirsten Sass Baks velskrevne og tankevækkende artikel, "Sang, individ og kultur", er et spændende forsøg på at se den lille historie i den store. Hun afviser ikke, at nutidens fokusering på individet og behovet for at fortælle de 'små' historier kan være en reaktion på de generaliseringer, der prægede 1970'ernes historieforskning, men peger også på en mere konstruktiv side af individhistorien, idet der heri ligger en mulighed for at gå i dialog med den helhedsforståelse, som generaliseringerne banede vej for. Med en række forbehold, der er nødvendiggjort af, at stoffet kun er tilgængeligt i hendes egen erindring, tager Kirsten Sass Bak udgangspunkt i de musikalske indtryk, som hver af hendes fire bedsteforældre bibragte hende fra toårsalderen. Betragtet med den store historiebevidstheds briller hører de fire bedsteforældre (født mellem 1870 og 1894) til det urbaniserede gårdejermiljø, der fra ca. 1880 opsøgede mange elementer fra byborgerskabets musikkultur, f.eks. det opretstående klaver og trædeorglet. Men set med det voksne barnebarns øjne er det forskellene mellem dem, der træder frem. Forskelle der kom til udtryk i den måde de forvaltede sangtraditionen på, og som, når de relateres til bedsteforældrenes forskellige livsomsændigheder, kan tilføre begrebet "det urbaniserede gårdejermiljø" en række værdifulde nuancer af både social og kulturel art.

Umiddelbart kan man i festskriftet savne et bidrag, der afspejler Finn Mathiassens beskæf-

tigelse med Carl Nielsen, men i Bo Marschners artikel, "Schubert-konkurrencen 1928", viser der sig at være ganske meget – og ikke særlig godt kendt – stof om det nationale koryfæ. Her er han dog ikke skildret i sin egenskab af komponist, men i en ikke synderlig flatterende rolle som medlem af den skandinaviske sektions bedømmelsesudvalg i en konkurrence, der var udskrevet af The Columbia Phonograph Company. Priso opgaven lød i første omgang på, at man ønskede en færdiggørelse af Schuberts 'ufuldendte' symfoni i h-mol, men blev under pres senere ændret til, at man ønskede et symfonisk værk i "Schuberts ånd". Vinderen af konkurrencen blev den svenske komponist Kurt Atterberg (1887-1973), hvis 'Dollar-symfoni', som Bo Marschner omtaler vinderværket (det drejer sig om Atterbergs symfoni nr. 6 i C-dur) i nogle år gik sin sejrsgang over det meste af verden. Men succesen blev snart overskygget af en heftig debat, der blandt andet satte spørgsmålstegn ved, om Atterberg havde holdt den internationale musikkritik for nar og indleveret et bevidst parodierende værk. Bo Marschner opruller trin for trin det begivenhedsrige forløb og får herved også indkredset nogle af brydningerne mellem 1920'ernes musikalske traditionalister og modernister.

For den omhyggelige tilrettelæggelse af festskriftet står foruden Bo Marschner blandt andre Thomas Holme Hansen, der ud over at bidrage med en artikel om "Kirke-tonearterne i 1600-tallets musikteori" har sammenstillet den afsluttende bibliografi og værkfortegnelse.

Lisbeth Ahlgren Jensen

Greger Andersson (ed.): *Musik i Norden* (Kungl. Musikaliska Akademiens Skriftserie 85 / Föreningen Nordens Årsbok 1998). Kungl. Musikaliska Akademien, Stockholm 1997. 414 s., ill., noder, ISBN 91-89038-02-9, skr. 430.

Ideen om en nordisk musikhistorie blev lanceret af Heinrich Schwab på den nordiske musikkongres i Oslo i 1992. Frugten af forslaget foreligger nu med bogen *Musik i Norden*, som består af en række i alt væsentligt selvstændige artikler dækkende nogle, men ingenlunde alle sider af musikken og musiklivet i Norden. I en pressemeddelelse anføres det udtrykkeligt, at værket bygger på den eksisterende forskning og ikke, som man måske kunne vente det, på en fælles tese, som man ønskede belyst gennem ny